

sygn. XXV C 272/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2017 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSR (del.) Kamil Gołaszewski

Protokolant sekr. sądowy Malwina Szcześniak - Adamczuk

po rozpoznaniu 7 listopada 2017 roku na rozprawie

sprawy z powództwa E. Ł. i M. Ł.

przeciwko (...) Bank SA we W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

I. pozbawia wykonalności w całości tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przez (...) Bank Spółkę Akcyjną z siedzibą we W. nr (...) (...) kwietnia 2015 roku, któremu klauzula wykonalności została nada postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie z 30 kwietnia 2015 r., sygn. I Co 1520/15;

II. zasądza od pozwanego **(...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą we W.** na rzecz powodów **E. Ł. i M. Ł.** kwoty po 11 308,50 zł (jedenaście tysięcy trzysta osiem złotych pięćdziesiąt groszy) tytułem kosztów procesu, w tym po 10 800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

sygn. XXV C 272/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 08.01.2016 r. przyjętym ponownie do rozpoznania przez tutejszy sąd w dniu 04.02.2016 r. E. Ł. i M. Ł. wnieśli o pozbawienie wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 17.04.2015 r. o nr (...) (...) (dalej: BTE) wystawionego przez (...) Bank S.A. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie z dnia 30.04.2015 r. przez w sprawie o sygn. akt I Co 1520/15 oraz o zasądzenie kosztów procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu powodowie podnieśli zarzuty nieważności umowy kredytu, ewentualnie nieważności klauzul indeksacyjnych, nieprawidłowego określenia w BTE zadłużenia powodów oraz abuzywności klauzul umownych wpływających na wysokość zadłużenia powodów. (pozew – k. 2-32)

W odpowiedzi na pozew (...) Bank S.A. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany dowodził zgodności z prawem zawartej z powodami umowy kredytu będącej podstawą wystawienia BTE. Pozwany wskazał również, że przewalutowanie kredytu indeksowanego następuje w następnym dniu po upływie okresu wypowiedzenia umowy wg kursu sprzedaży waluty indeksacji, jaki obowiązywał w tabeli kursów walut Banku w dniu poprzedzającym dzień przewalutowania. Wyjaśniając treść łączącego strony stosunku prawnego pozwany powoływał się na „Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) Bank S.A.” (dalej: Regulamin) przyjęty przez pozwanego w trakcie Umowy. Do odpowiedzi na pozew pozwany dołączył dokumenty wskazujące na treść łączącego strony stosunku prawnego i kształtowania się wysokości rat kredytu oraz dokonywanych przez powodów spłat. (odpowiedź na pozew – k. 116-135)

Na rozprawie w dniu 07.11.2017 r. pełnomocnik powodów podniósł między innymi, że pozwany nie wykazał, że zadłużenie stwierdzone w BTE odpowiada rzeczywistemu zadłużeniu powodów wynikającemu z Umowy. Podniósł on dalej, że nie jest rolą sądu w niniejszej sprawie ustalanie rzeczywistego zadłużenia powodów wobec pozwanych,

jeśli okaże się, że zadłużenie stwierdzone w BTE nie odpowiada temu rzeczywistemu zadłużeniu – w przypadku stwierdzenia takiej okoliczności sąd powinien uchylić tytuł wykonawczy w całości. Pełnomocnik powodów zaprzeczył również, że powodowie mieli otrzymać od pozwanego nowy regulamin kredytowy przyjęty przez pozwanego w trakcie trwania Umowy. (protokół rozprawy z dnia 07.11.2017 r. – k. 330-331)

Na tej samej rozprawie w dniu 07.11.2017 r. pełnomocnik pozwanego oświadczyła (odmiennie niż w odpowiedzi na pozew), że przewalutowanie zadłużenia wynikającego z Umowy nastąpiło nie wg kursu sprzedaży waluty indeksacji jaki obowiązywał w tabeli kursów walut w dniu poprzedzającym dzień przewalutowania, a wg kursu obowiązującego w dniu przewalutowania. Uszczegóławiając tę kwestię pełnomocnik pozwanego wskazała, że przewalutowanie nastąpiło po kursie 3,9701 PLN/CHF z dnia 14.04.2015 r. Następnie w związku z wynikłymi rozbieżnościami dotyczącymi daty przewalutowania zadłużenia pełnomocnik pozwanego wniosła o określenie terminu do wyjaśnienia sposobu ustalenia kursu, według którego nastąpiło przeliczenie zadłużenia celem wystawienia BTE. (protokół rozprawy z dnia 07.11.2017 r. – k. 330-331)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 26.06.2008 r. (...) Bank S.A. z siedzibą we W. zawarł z M. Ł. i E. Ł. umowę kredytu hipotecznego nr (...) (...) (dalej: Umowa). Na podstawie Umowy bank udzielił powodom kredytu w kwocie 381.710,00 zł indeksowanego do franka szwajcarskiego (§ 1 pkt 3.1 i 3.5 Umowy). (Umowa – k. 147-158)

Bank był uprawniony do wypowiedzenia Umowy w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorców warunków Umowy albo w razie utraty przez nich zdolności kredytowej (§ 11 ust. 1 Umowy). Następnego dnia po upływie okresu wypowiedzenia Bank powinien dokonać przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia kredytobiorców na złote polskie z zastosowaniem aktualnego na dzień przewalutowania kursu sprzedaży waluty określonego w Tabeli kursów walut Banku (§ 11 ust. 5 Umowy). Integralną częścią Umowy strony uczyniły m.in. „Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) Bank S.A.” (§ 1 ust. 1 i § 14 ust. 4 Umowy). (Umowa – k. 147-158)

W dniu 16.10.2012 r. pozwana przyjęła nowy „Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) Bank S.A.” (dalej: nowy Regulamin) obowiązujący od dnia 21.11.2012 r. dla umów kredytowych zawartych do dnia 17.12.2011 r. (protokół z posiedzenia zarządu (...) Bank S.A. z dnia 16.10.2012 r. – k. 255-257, Regulamin – k. 258-263)

Powodowie opóźniali się z zapłatą rat kredytu udzielonego na podstawie Umowy. (zestawienie spłat – k. 180-185, zestawienie wymagalnych rat i dokonanych spłat rat – k. 186-188)

Pismami z dnia 06.02.2015 r. pozwany wypowiedział powodom Umowę. Wypowiedzenia zostały odebrane przez powodów w dniu 24.02.2015 r. (wypowiedzenia z dnia 06.02.2015 r. wraz z potwierdzeniem nadania i odbioru – k. 194-195, 198-201)

Pozwany nie dokonał przewalutowania zadłużenia wynikającego z Umowy z zastosowaniem kursu sprzedaży waluty określonego w tabeli Banku aktualnego na następny dzień po upływie okresu wypowiedzenia Umowy. (odpowiedź na pozew – k. 116-135, protokół rozprawy z dnia 07.11.2017 r. – k. 330-331, zestawienie wymagalnych rat i dokonanych spłat rat – k. 186-188)

W dniu 17.04.2017 r. pozwany wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) (...) (dalej: BTE). Tytuł ten stwierdzał, że zadłużenie powodów z tytułu Umowy na dzień wystawienia BTE wynosi łącznie 668.538,13 zł, w tym 661.746,30 zł tytułem kapitału. (...) został zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie z dnia 30.04.2015 r. przez w sprawie o sygn. akt I Co 1520/15. (BTE – k. 42, postanowienie z dnia 30.04.2015 r. – k. 43)

Ustalając stan faktyczny, sąd oparł się na zgromadzonych w aktach sprawy ww. dokumentach, które nie budziły zastrzeżeń co do ich wiarygodności oraz miały kluczowe znaczenie dla sprawy ze względu na podstawę rozstrzygnięcia sporu.

Odnosnie do okoliczności według jakiego kursu doszło do przewalutowania zadłużenia powodów, sąd uznał, że, w świetle twierdzeń pozwanego zawartych w odpowiedzi na pozew oraz wygłoszonych przez pełnomocnika pozwanego na rozprawie w dniu 07.11.2017 r., do przewalutowania zadłużenia nie doszło wg kursu aktualnego na następny dzień po upływie okresu wypowiedzenia (kurs zgodny z Umową). W odpowiedzi na pozew znajdowały się twierdzenia wskazujące, że do przewalutowania zastosowano kurs obowiązujący w Banku w dniu w którym upływał termin wypowiedzenia Umowy (kurs zgodny z nowym Regulaminem). I chociaż na rozprawie pełnomocnik pozwanego twierdziła, że do przewalutowania zadłużenia doszło wg kursu określonego w Umowie, a nie w nowym Regulaminie, to jednak oświadczeniu temu nie można było dać wiary, ponieważ padło ono w związku z zasygnalizowanymi przez sąd wątpliwościami co do prawidłowości dokonanego przez pozwanego przewalutowania. Ponadto oświadczenie to nie zostało poparte nie tylko dowodami, ale nawet innymi twierdzeniami, które by je uprawdopodobniały. Na pytanie zaś sądu o konkretny kurs przewalutowania pełnomocnik pozwanego oświadczyła, że był to kurs określony na dzień 14.04.2015 r., który z pewnością nie był kursem zgodnym ani z Umową ani z nowym Regulaminem. Tym samym na podstawie oświadczeń pozwanego sąd ustalił, że do przewalutowania nie zastosowano kursu zgodnego z Umową.

Sąd oddalił wnioski o dopuszczenie dowodów z pozostałych, niewykorzystanych do ustalenia stanu faktycznego a zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów, ponieważ były one nieprzydatne do rozstrzygnięcia sprawy w świetle jej podstawy. Sąd oddalił również pozostałe zgłoszone przez strony wnioski dowodowe, ponieważ okoliczności, na które przeprowadzone miały być wnioskowane dowody nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto wnioski dowodowe zgłoszone na rozprawie w dniu 07.11.2017 r. były spóźnione, a ich dopuszczenie spowodowałoby zwłokę w rozpoznaniu sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że sąd nie podziela najdalej idącego zarzutu powodów, tj. nieważności umowy kredytowej. W ocenie sądu konstrukcja umowy kredytu mieści się w granicach swobody umów i nie stanowi naruszenia art.69 ustawy Prawo bankowe. Ze względu na niżej wyjaśnione motywy rozstrzygnięcia dalsze rozwijanie tego stwierdzenia nie jest konieczne.

Obok zarzutu nieważności umowy kredytu powodowie uzasadniali bowiem powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego nieprawidłowym określeniem w BTE zadłużenia powodów. Okoliczność ta stanowi podstawę pozbawienia wykonalności tytułu egzekucyjnego w ramach przesłanki określonej w art. 840 § 1 pkt 1) k.p.c. Zgodnie z tym przepisem dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście.

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy wystarczające okazało się ustalenie, że kwestionowany bankowy tytuł egzekucyjny obejmuje kwoty ustalone niezgodnie z treścią wiążącej strony umowy i to jeszcze przed ewentualnym wyeliminowaniem z niej części postanowień jako abuzywnych. Jest to równoznaczne z nieprawidłowym określeniem wysokości roszczenia stwierdzonego w tytule egzekucyjnym.

Rozpatrując niniejszą sprawę, sąd miał na uwadze, że co prawda ciężar udowodnienia okoliczności uzasadniających powództwo spoczywa na stronie powodowej (art. 6 k.c.), jednakże nie może to oznaczać, że strona pozwana jest zwolniona z obowiązku wdania się w spór co do istoty sprawy (art. 221 k.p.c.), co w realiach niniejszego postępowania oznaczało wskazanie sposobu wyliczenia kwoty zadłużenia z BTE. Nie można bowiem oczekiwać od powodów, że, nie znając podstaw wyliczenia kwot wskazanych w tytule wykonawczym, będą formułować właściwe wnioski dowodowe na poparcie powództwa. Dopiero po wdaniu się w spór przez pozwanego można zacząć rozważać, czy powodowie sprościli ciężarowi udowodnienia powództwa. Wdanie się w spór przez stronę pozwaną nie oznacza zatem potrzeby udowadniania swych twierdzeń przez pozwanego, ani nawet konieczności zajęcia stanowiska co do wszystkich twierdzeń podnoszonych przez powodów, a jedynie wskazanie faktycznych okoliczności uzasadniających wystawienie tytułu egzekucyjnego o określonej treści. Dopiero takie zajęcie stanowiska przez stronę pozwaną w ogóle

umożliwi ocenę zarzutów podnoszonych przez stronę powodową a nawet ich dostateczne sprecyzowanie. Ponadto takie wymaganie stawiane stronie pozwanej jest zgodne z cały czas obowiązującą w procesie cywilnym zasadą prawdy materialnej (art. 3 k.p.c.), która nakłada na obie strony procesu obowiązek zgodnej z dobrymi obyczajami współpracy z sądem w ustaleniu okoliczności sprawy zgodnie z prawdą.

Odwołać należy się w tym miejscu do poglądu wyrażanego w orzecznictwie na gruncie sporów wynikających z uzupełnienia weksla in blanco. Jak wskazał m.in. Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 29 sierpnia 2007 roku, sygn. I ACa 442/07, ciężar dowodu, że weksel in blanco wypełniono w sposób sprzeczny z porozumieniem spoczywa na dłużniku wekslowym, który zarzut podniósł. W sprawie nie istnieje jednak problem rozkładu ciężaru dowodu, lecz wyjaśnienia przez powoda sposobu wyliczenia kwoty wpisanej przez niego w treści weksla. Dopiero ujawnienie rozliczenia stworzyłoby ramy do prowadzenia sporu i przedstawiania dowodów na wykazanie okoliczności istotnych dla obu stron. W przypadku zakwestionowania prawidłowości uzupełnienia weksla wierzyciel ma obowiązek podać, z jakiego tytułu domaga się zapłaty i przedstawić stosowne wyliczenie. Bez tego pozwany nie jest w stanie wykazać zgodności sumy wekslowej z porozumieniem.

Choć oczywiście bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nie można nadać charakteru weksla, to jednak obie sytuacje mają pewne cechy wspólne. W obu do powstania dokumentu mającego wyrażać zobowiązanie dłużnika (jego wysokość) powstaje w wyniku działań wierzyciela, który samodzielnie ustala kwotę należności widniejącą w dokumencie. Prowadzenie jakiegokolwiek sporu co do prawidłowości ustalenia tej kwoty (w tym w razie potrzeby – również dowodzenia określonych okoliczności), wymaga wyjaśnienia przez wierzyciela w jaki sposób obliczył wysokość należności mającej obciążać dłużnika. Dopiero wówczas otwiera się pole do oceny, czy dłużnik zdołał wykazać nieprawidłowość uzupełnienia bądź wystawienia dokumentu.

Tymczasem w niniejszej sprawie już z oświadczeń strony pozwanej wynikało, że kwota zadłużenia wskazana w bankowym tytule egzekucyjnym została ustalona nieprawidłowo. Z oświadczeń strony pozwanej zawartych w odpowiedzi na pozew oraz złożonych na rozprawie w dniu 07.11.2017 r. wynika, że pozwany dokonał nieprawidłowego przewalutowania zadłużenia powodów z franków szwajcarskich na złote polskie. W tej sytuacji nie było potrzeby prowadzenia dalszych dowodów zmierzających do wykazania nieprawidłowości ustalenia wysokości zadłużenia.

Zgodnie z § 11 ust. 5 Umowy w przypadku wypowiedzenia Umowy zadłużenie powodów miało zostać przeliczone z franków szwajcarskich na złote polskie według kursu sprzedaży franka szwajcarskiego prezentowanego w „Tabeli kursów” obowiązującej u kredytodawcy w dniu przewalutowania. Dniem przewalutowania był zaś dzień następujący po dniu, w którym upływał termin wypowiedzenia Umowy. Tymczasem pozwany z pewnością nie dokonał przeliczenia zadłużenia powodów na podstawie kursów dewiz z tego dnia (tj. z 27.03.2015 r.). Przede wszystkim bowiem, wyjaśniając podstawy wystawienia BTE, pozwany powoływał w odpowiedzi na pozew stosowne postanowienia nowego Regulaminu, które nie odpowiadały postanowieniom Umowy w zakresie daty przewalutowania zadłużenia. Tym samym już w punkcie wyjścia pozwany stosował błędny kurs przeliczenia, bowiem w przypadku sprzeczności wzorca umowy z umową obowiązujące są postanowienia umowy (art. 385 § 1 k.c.). Z dalszych twierdzeń pełnomocnika pozwanego przedstawionych na rozprawie wynika zaś, że do przewalutowania wykorzystano kurs z jeszcze innego dnia niewskazanego ani w Umowie ani w nowym Regulaminie. Ponadto kwota wskazana w BTE nie widnieje w żadnym saldzie lub zestawieniu przedstawionym przez pozwanego. Tym samym nie wiadomo, dlaczego w tytule wykonawczym widnieje taka a nie inna kwota.

W związku z powyższym sąd uznał, że wskazane w BTE zadłużenie powodów opiewające na złote polskie zostało nieprawidłowo określone. Sąd nie miał przy tym możliwości ustalenia w jakiej części roszczenie pozwanego stwierdzone w BTE jest zasadne, ponieważ w szczególności nie jest znany sądowi właściwy kursu po jakim zadłużenie powinno zostać przeliczone zgodnie z postanowieniami umowy. Tym samym zachodziły podstawy do pozbawienia BTE wykonalności w całości.

Wobec przyjęcia powyższej podstawy rozstrzygnięcia, zbędne było rozważanie pozostałych zarzutów strony powodowej, w szczególności wiążących się z abuzywnością postanowień umowy. Dla rozstrzygnięcia w niniejszej

sprawie wystarczające było ustalenie, że kwota stwierdzona tytułem egzekucyjnym ustalona została nieprawidłowo, zaś na podstawie twierdzeń stron i przedstawionego przez nie materiału dowodowego, nie jest możliwe ustalenie prawidłowej kwoty – w oparciu o treść łączącej strony umowy. Rozstrzygnięcie o pozostałych zarzutach, niejako na marginesie podstawowej przesłanki uwzględnienia powództwa, w sytuacji, w której rozliczenie kredytu nie jest między stronami kwestią zamkniętą byłoby z jednej strony przedwczesną, a z drugiej – mogłoby rodzić wątpliwości co do skutków zawarcia w uzasadnieniu orzeczenia takich rozważań w toku ewentualnych kolejnych postępowań sądowych pomiędzy stronami. Dlatego też, mimo że zarzuty powodów dotyczące abuzowości postanowień łączącej strony umowy, oddających możliwość ustalenia wysokości świadczenia czy wysokości odsetek do decyzji banku, nie są bezpodstawne, całkowicie zbędne byłoby dokonywanie oceny w jakim zakresie postanowienia umowy nie wiążą powodów i jakie są tego skutki dla istnienia i kształtu łączącego strony stosunku prawnego. Przypomnieć natomiast należy, że pozbawienie wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego w żadnym razie nie oznacza, że na dłużniku nie spoczywa obowiązek zwrotu wypłaconych mu środków, bez względu na to, czy podstawą takiego obowiązku będą postanowienia umowy, czy też przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (nienależnym świadczeniu).

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., który stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Na koszty te składa się opłata od pozwu w kwocie 1.000,00 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł oraz wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika w postępowaniu pierwszoinstancyjnym oraz zażaleniowym (art. 98 § 2 k.p.c.), które zgodnie z § 6 pkt 7) oraz § 12 ust. 2 pkt 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r. poz. 490) wynosi 7.200,00 zł oraz 3.600,00 zł.

Wobec powyższego, sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)